



## گفت‌و‌گوبا عزت‌گلشادی؛ معلمی که کلاس خود را با خلاقیت اداره می‌کند

### ■ چرا باید از تکنولوژی آموزشی برای تدریس استفاده کرد؟

● آموزش را آسان می‌کند. معلم برای معرفی مکان‌های دور دست، بیان مفاهیم استنتاجی، نشان دادن رویدادهایی که در گذشته اتفاق افتاده‌اند و اینک در دسترس ما نیستند، نظیر دوران یخبندان یا برخورد شهاب‌سنگ‌ها به زمین و هزاران پدیده دیگر، چه امکانی بهتر از وسایل کمک آموزشی دارد؟ نمایش فیلم، ارائه اسلاید، آوردن نمونه سنگ‌ها به کلاس یا بردن بچه‌ها به مکان‌هایی نظیر بیابان، جنگل، کوه و غیره به مراتب آموزش شما را آسان‌تر می‌کند.

### ■ شما چگونه از تکنولوژی آموزشی برای بهتر شدن تدریس استفاده می‌کنید؟

● تدریس من بدون ماکت، رایانه و کلیپ اصلاً امکان ندارد. در مدرسه با همراهی مدیر و همکارانم اتاقی برای جغرافیا مهیا کرده‌ام و کلاس‌م را در این فضا تشکیل می‌دهم. من از روش‌های متنوعی برای تدریس استفاده می‌کنم. در اتاق جغرافیا کتابخانه‌ای مرتبط با این رشته داریم. در کنار آن، از نمونه انواع سنگ‌ها تا خاک کویر «مرنجاب» و نمک دریاچه قم را نگهداری می‌کنم و در حین آموزش از آن‌ها بهره می‌گیرم. انواع نقشه‌های موضوعی، تصویرهای ماهواره‌ای و نظایر آن را در اختیار دارم. لازم است از مدیر مدرسه و سایر همکارانم که مرا در اجرای این ایده و فکر یاری کردند صمیمانه تشکر کنم.

یکی دیگر از روش‌های کار آموزش من تولید محتوای الکترونیکی است. با استفاده از نرم‌افزار «استوری لاین» محتوایی پدید می‌آورم و آزمون‌های الکترونیکی برگزار می‌کنم. با همین نرم‌افزار هم تدریس و ارزشیابی می‌کنم. در کنار این کار، وبلاگی برای درس جغرافیا تهیه کرده‌ایم که دانش‌آموزان

## طبیعت

# بهترین آزمایشگاه درس جغرافیا

### اشاره

علاقه به تدریس و اشتیاق فراوان به سفر و گردشگری، سبب شد رشته جغرافیا را برای تحصیل در دانشگاه و سپس آموزش به دانش‌آموزان انتخاب کند. خلاقیت را چاشنی کتاب درسی می‌کند تا شاگردانش از جهان پیرامون لذت ببرند و مشتاق فراگیری بیشتر باشند. گاهی با دانش‌آموزانش راهی طبیعت می‌شود و در محیط دشت، کوه و جنگل یک درس را تدریس می‌کند و گاه با آنان به موزه‌ها و مکان‌های علمی و آموزشی می‌رود تا از نزدیک مباحث علمی را به تماشا بنشینند. مسیر را برای آموختن بچه‌ها هموار می‌کند و راه پیش پای آنان می‌گشاید تا ادامه آن را خودشان با ذوق و شوق بیشتر دنبال کنند. امروز با دورریختنی‌ها ابزار می‌سازند و فردا در یک فعالیت گروهی، با استفاده از کاغذ و پارچه ماکت جغرافیایی تهیه می‌کنند.

عزت‌گلشادی، فارغ‌التحصیل «دانشگاه خوارزمی» است و ۱۸ سال تجربه تدریس دارد. وی تاکنون در شهرهای فریدن و نجف‌آباد تدریس کرده و چندین بار نیز در دبیرستان و منطقه به عنوان معلم نمونه انتخاب و معرفی شده است. ابتکار و خلاقیت او در آموزش درس جغرافیا بهانه‌ای شد تا با این دبیر «دبیرستان دخترانه شهید ابراهیم شمس نجف‌آباد اصفهان» باب گفت‌و‌گو را باز کنیم و از تجربه‌هایش بیشتر بدانیم.



یکی از کارهای  
عملی ما رسم نقشه  
و کروکی مسیر  
منزل تا مدرسه  
است و در کنارش  
چارت سازمانی  
مدرسه را هم  
ترسیم می‌کنیم



آموزشی با استفاده از مواد بازیافتی را در برنامه کارمان قرار دادیم. چند دبیرستان و هنرستان این کار را دنبال می‌کنند. کار توسط بچه‌ها در دو بخش انجام می‌شود: در بخش اول، هر دانش‌آموز به صورت انفرادی با وسایل بازیافتی و دورریختنی موجود در منزل، وسایل و ماکت‌های متنوعی مثل ماکت بدن انسان می‌سازد. بچه‌ها در ارائه این طرح‌ها آزاد هستند و با ذوق و سلیقه خودشان کار می‌کنند. از مجموعه کارهای دانش‌آموزان در مدرسه نمایشگاه نیز برگزار می‌کنیم.

اما مرحله دوم کار به صورت گروهی و شامل ساخت وسایل کاربردی است. این پروژه را هم در چند مدرسه دنبال کردیم که مدیران و معلمان مدرسه‌ها مشارکت کردند و با استقبال دانش‌آموزان روبه‌رو شد. من معتقدم، یادگیری با این شیوه مشارکتی و گروهی بسیار بهتر انجام می‌شود. جالب است بدانید که طرح ساخت وسایل آموزشی با مواد بازیافتی در استان رتبه اول را کسب کرد و به مرحله

خیلی از آن استفاده و استقبال می‌کنند. با توجه به حضور بچه‌ها در شبکه‌های اجتماعی، از این موضوع هم غفلت نکرده‌ام و محتواهایی را در آن قالب هم ارائه می‌کنم تا دانش‌آموزان به هر شکلی در جریان محتواهای علمی قرار بگیرند. حتی گاهی از این طریق آزمون هم برایشان برگزار می‌کنم. تنوع در اجرای فعالیت‌ها برای بچه‌ها جذاب است و یادگیری را برایشان شوق‌آور می‌کند. سعی کرده‌ام جغرافیا را به درسی شیرین تبدیل کنم. واقعاً از باز خورد دانش‌آموزانم راضی هستم و همین امر مرا به کارم علاقه‌مندتر و مشتاق‌تر می‌کند.

### ■ چطور شد به فکر ساخت ماکت برای آموزش افتادید؟

● در ارزشیابی هر نیم‌سال، دو نمره مستمر را به کارهای عملی اختصاص می‌دهم. نیم‌سال اول پژوهش و نیم‌سال دوم کار عملی که سال قبل اجرای کار بازیافت بود و امسال سراغ ساخت ماکت آموزشی رفتیم.

### ■ چگونه ماکت می‌سازید و از چه مواد، وسایل و امکاناتی برای ساخت استفاده می‌کنید؟

● ساخت ماکت‌های آموزشی جزئی از کار عملی دانش‌آموزان است. من خودم به طور مستقیم در ساخت ماکت نقشی ندارم، اما بچه‌ها را تشویق و هدایت می‌کنم تا از این طریق هم با دانش جغرافیا بیشتر آشنا شوند و هم فراگیری آنان عمق بیشتری پیدا کند. در ابتدای نیم‌سال مسیر کار را به آنان آموزش می‌دهم و بچه‌ها تشویق می‌شوند با استفاده از دورریختنی‌ها ماکت‌هایی بسازند که به طور مستمر قابل استفاده باشند.

من با سرگروه‌های استان خودمان در این زمینه صحبت کردم و ساخت این نوع ماکت‌های

وقتی من به عنوان معلم به روز باشم و بتوانم با امکانات روز آموزش بدهم، دانش آموزانم هم شوق یادگیری بیشتری خواهند داشت



کشوری رفت. من تجربه‌نگاری امسال خودم را براساس این تجربه نوشتم. برای ساخت ماکت‌های جغرافیایی بیشتر از چوب و کاغذ، خرده‌های پارچه و خاک رس، و برای تهیه کوه‌های آتشفشان از خاک یا سیمان استفاده می‌شود. من ابتکار عمل در این زمینه را به خود بچه‌ها واگذار می‌کنم تا با خلاقیت خودشان ماکت‌ها را بسازند.

### ■ هزینه ساخت هر ماکت حدوداً چقدر است؟

● ساخت هر ماکت از چند هزار تا ۶۰ هزار تومان برای هر دانش‌آموز هزینه دارد. ذوق و شوق بچه‌ها هنگام ساخت ماکت در واقع همان یادگیری درس است. مطمئناً یادگیری با ابزاری آموزشی مثل ماکت، خیلی بیشتر از یادگیری فقط با کتاب است. استفاده از مواد بازیافتی برای ساخت ماکت‌های درسی، نه تنها در آموزش به بچه‌ها کمک کرد، بلکه خلاقیت آنان را هم شکوفا ساخت تا بتوانند وسایلی بسازند و در منزل از آن‌ها استفاده کنند. به نظر من، هر معلمی در رشته خودش می‌تواند به ساخت ماکت اقدام کند یا دانش‌آموزان را به ساخت ماکت تشویق کند. تجربه من نشان می‌دهد، دانش‌آموزان با این شیوه درس را بهتر یاد می‌گیرند.

### ■ غیر از ماکت، در جغرافیا از چه روش‌های

دیگری برای بهبود تدریس استفاده می‌کنید؟ ● یکی از فعالیت‌های دیگر من در حوزه آموزش،

استفاده از نقشه و رسم کروکی است. بچه‌ها باید یاد بگیرند که نقشه را درست بخوانند و در صورت نیاز به درستی از آن استفاده کنند. برای همین یکی از کارهای عملی ما رسم نقشه و کروکی مسیر منزل تا مدرسه است. در کنار آن چارت سازمانی مدرسه را هم ترسیم می‌کنند. من سعی کرده‌ام به شاگردانم یاد بدهم از کالاهای دورریز و قابل بازیافت در ساخت وسایل مورد نیاز استفاده کنند. برای مثال، از بطری برای درست کردن سیستم آبیاری قطره‌ای و ساخت گلدان بهره ببرند. از شیشه‌های رنگی قاب زینتی بسازند و یا گلدان و عروسک درست کنند.

### ■ روش شما برای تدریس جغرافیا و استفاده از

نقشه و سایر تکنولوژی‌های آموزشی چطور است؟ مثلاً اول کتاب را درس می‌دهید و بعد نقشه را به کلاس می‌آورید، یا اینکه نقشه را در کلاس می‌گذارید و بچه‌ها را نسبت به موضوع کنجکاو می‌کنید و بعد سوالات را پاسخ می‌دهید و تدریس می‌کنید؟

● من در کلاس جغرافیا تدریس می‌کنم و با توجه به مباحث کتاب، هر جلسه کار متفاوتی را تدارک می‌بینیم. مثلاً در بخش مرزها، هم‌زمان از نقشه استفاده می‌کنم. ولی در بخش ادیان، زبان‌ها و اقوام، نقشه گنگ جهان را به دانش‌آموزان می‌دهم و از آن‌ها می‌خواهم حدس و گمان خود را بر اساس اطلاعات پایه‌ای که از موضوع دارند روی نقشه پیاده کنند. جلسه بعد شاهد بحث و گفت‌وگوی دانش‌آموزان در مورد مکان‌های مختلف قومی و زبانی هستیم و شاید ۲۰ دقیقه از وقت کلاس به پرسش و پاسخ درباره این موضوع اختصاص پیدا کند. گاه سوالی مطرح می‌کنم و دانش‌آموز به کمک نرم‌افزار «گوگل ارث» جواب را به دست می‌آورد؛ مثل بیان تفاوت «حوضه آبریز» و «خور» از روی تصویرهای ماهواره‌ای گوگل ارث. زمانی که در منطقه «فریدن» کار می‌کردم، به دلیل هم‌جواری با پدیده‌های طبیعی و زمین‌شناسی مربوط به موضوع‌های درس، کلاس را بیرون از مدرسه، مثلاً در کنار چشمه یا روی تپه خاصی که تمام آن مخروط افکنه بود، تشکیل می‌دادم. من معتقدم طبیعت بهترین آزمایشگاه جغرافیاست.

### ■ در طول سال‌های کارتان از چه روش‌هایی

برای بهتر شدن تدریس و فراگیری بیشتر و ماندگارتر موضوع برای دانش‌آموزان خود استفاده کرده‌اید؟



**یکی از روش‌هایی که در تدریس دارم و دانش‌آموزان هم به آن علاقه نشان می‌دهند، ارائه کارشناسی به شیوه کارشناسی است**

به من کمک کرده‌اند. با استفاده از محتوای مجله رشد تکنولوژی آموزشی، شاگردانم را به کار گروهی و انجام پژوهش ترغیب می‌کنم. می‌کوشم روش‌های استفاده از پژوهش و تحقیق در اینترنت، تحقیق کتابخانه‌ای و استفاده از نرم‌افزارها را به دانش‌آموزانم یاد بدهم تا بتوانند بیشتر و بهتر بیاموزند و در صورت نیاز از آن‌ها استفاده کنند.

■ **جغرافیا از آن درس‌هایی است که شاید همه دانش‌آموزان به استقبال آن نروند. اما شما به گونه‌ای تدبیر کرده‌اید که شاگردانتان از کلاس شما استقبال می‌کنند. احساس موفقیت در یادگیری را چگونه در آنان ایجاد می‌کنید که با انگیزه کلاس را دنبال می‌کنند و فراگیری آنان افزایش می‌یابد؟**

● تلاش می‌کنم به کمک روش‌های متنوع تدریس و ارزشیابی، آن‌ها را همچنان با شور و نشاط نگه دارم. به من ثابت شده است، دانش‌آموزان امروز معلم به روز می‌خواهند. شاید در سال‌های قبل دانش‌آموزان به داشتن وبلاگ و استفاده از آن قانع بودند، اما امروز دنیای ارتباطات و رسانه پیشرفت‌های بیشتری کرده است و دانش‌آموزان انتظار دارند، هم خودشان بهتر بتوانند از این شبکه‌های اجتماعی برای آموزش بهتر استفاده کنند و هم معلمان آن‌ها بتوانند به خوبی از این امکانات برای آموزش آن‌ها بهره بگیرند. پس وقتی من به روز باشم، دانش‌آموزانم هم شوق یادگیری بیشتری خواهند داشت.



■ **ممنون از شما برای حضور در این گفت‌وگو.**

● من معتقدم، روش تدریس و روش ارزشیابی باید متنوع و به روز باشد. در کلاس درس، فقط من متکلم نیستم و دانش‌آموزان هم به روش‌های متفاوت در این امر شرکت می‌کنند. یکی از روش‌هایی که در تدریس دارم و دانش‌آموزان هم به آن علاقه نشان می‌دهند، ارائه کارشناسی به شیوه کارشناسی است. در این شیوه، هر بار یک نفر به عنوان مجری انتخاب می‌شود و چند نفر از بچه‌ها که کارهای تحقیقی و پژوهشی انجام داده‌اند، در کلاس کارشناسی می‌دهند. با این شیوه، هم خودشان مطالب را بهتر یاد می‌گیرند و هم سایر دانش‌آموزان با روش تازه‌ای مباحث را دنبال می‌کنند.

■ **این روش آموزشی و منحصر نشدن به تدریس یک کتاب درسی در درک بهتر مباحث، چه کمکی به دانش‌آموزان می‌کند و چه تأثیری در میزان فراگیری آنان دارد؟**

● دیدن پدیده‌های طبیعی، چه به شکل ماکت و چه در آزمایشگاه و چه در مکان‌هایی مثل سازمان هواشناسی یا آسمان‌نما، تأثیر زیادی در یادگیری دانش‌آموز دارد و او را بیش از پیش مشتاق درس و حتی رشته خاصی می‌کند.

■ **استفاده از تکنولوژی آموزشی در تدریس چه مشکلی را برای شما حل کرده است؟**

● یادگیری بهتر، سرعت در انتقال اطلاعات به دانش‌آموزان، استفاده بهتر از وقت کلاس، نظارت بیشتر بر دانش‌آموزان و افزایش بیشتر فعالیت‌های پژوهشی بین بچه‌ها، از جمله دستاوردهای این کار است. در یک جمله، شاید بتوانم عرض کنم که تکنولوژی آموزشی حکم دست راست معلم را در تدریس دارد.

■ **آیا مجله رشد تکنولوژی آموزشی را مطالعه می‌کنید؟ کدام مباحث آن را بیشتر مطالعه می‌کنید و تا به حال در تدریس چه کمکی به شما کمک کرده است؟**

● از نظر من این مجله بار علمی و آموزشی بسیار بالایی دارد و مباحث جالبی را دنبال می‌کند. باید وقت صرف کرد و مطالب آن را یاد گرفت و در محیط کلاس و آموزش به کار برد. مثلاً روش‌های مطالعه و یادگیری، یا روش پروژه محور که از روش‌های مفیدی برای کار در کلاس و ایجاد انگیزه در کار گروهی دانش‌آموزان هستند از جمله موضوع‌هایی هستند که در آموزش